

Валерія ГАВРИК, консультант із питань бухгалтерського обліку та оподаткування

ЄСВ: ЯК «СПЛЯЧОМУ» ПІДПРИЄМЦЕВІ ВІДЗВІТУВАТИ ЗА МИНУЛІ ПЕРІОДИ, ЩОБ ЙОМУ СПИСАЛИ БОРГ?

Суть проблеми. У зв'язку з прийняттям Закону від 13.05.20 р. № 592-ІХ (далі – Закон № 592) категорія підприємців на загальній системі оподаткування, що не діють («сплять»), може претендувати на прощення боргів з ЄСВ за період з 01.01.17 р. до 03.06.20 р. І однією з умов є подання звітності з ЄСВ за цей період. Проте на практиці у багатьох таких підприємців виникли труднощі із заповненням звіту.

Про те, які кроки потрібно зробити підприємцеві або іншій самозайнятій особі для того, щоб податковий орган міг списати суми недоїмки з ЄСВ, а також штрафів і пені, див. «БАЛАНС», 2020, № 24, с. 27. Як діяти, якщо вже розпочато виконання провадження зі стягнення недоїмки, читайте на с. 22 цього номера.

А зараз пояснимо, як «сплячому» з 2017 року підприємцеві заповнити звіт з ЄСВ.

Хто та як повинен подати звіт?

Для списання суми боргів з ЄСВ (недоплата, штраф і пеня) підприємцеві потрібно подати до органу ДПС звіт про суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Це **форма № Д5**, яка наведена в додатку 5 до Порядку, затвердженого наказом Міністерства фінансів від 14.04.15 р. № 435 (далі – звіт, **Порядок № 435**).

За який період треба подати звіт?

Відзвітувати треба за період 2017–2020 роки.

Увага! Для списання боргів з ЄСВ не потрібно повторно подавати звіти за ті періоди, за які ви раніше вже відзвітували.

Наприклад, якщо ви подавали звіти за 2017–2019 роки, тоді вам потрібно відзвітувати тільки за 2020 рік, включаючи місяць припинення підприєм-

ницької діяльності (див. роз'яснення на сайті ДПС у Чернівецькій обл. https://cv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/423660.html?fbclid=IwAR3ofL_s4YCHFqEKOZkx3hXLX0ml9hdR5QEvQf9o9t_5SQL3iqYrezyC5W4).

Яким способом слід подати звіт?

Подати звіт можна (п. 1 розд. II Порядку № 435):

- або засобами електронного зв'язку в електронній формі – з дотриманням умови щодо реєстрації електронного цифрового підпису (далі – ЕЦП) відповідальних осіб;
- або в паперовому вигляді шляхом відправлення поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення.

На практиці багато підприємців подають звіт особисто до канцелярії податкового органу (на паперовому носії).

Як заповнити звіт?

Для початку потрібно визначитися з базою, на яку нараховуватимемо ЄСВ. Адже для того, щоб вам списали борги з ЄСВ, потрібно знати, яка сума підлягає списанню.

Нагадаємо, що борги з ЄСВ, що накопичилися за період з 01.01.17 р. до 03.06.20 р., прощають підприємцям-загальносистемникам, які не отримували дохід у зазначений період. А значить, базу обкладення ЄСВ цим підприємцям тепер

доведеться визначити самостійно (п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону від 08.07.10 р. № 2464-VI, далі – Закон № 2464). Але при цьому вони повинні пам'ятати, що сума ЄСВ за кожний місяць **не може бути меншою від мінімального страхового внеску**.

Завважимо, що сума недоїмки з ЄСВ розраховувалася органом ДПС виходячи з мінімального страхового внеску. Тому логічно, що сумарний показник граф 6 звітів за зазначений період повинен відповідати сумі такої недоїмки.

Для довідки. Мінімальний страховий внесок – це сума ЄСВ, яка визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати (далі – МЗП) і розміру внеску, встановленого законом на місяць, за який нараховується зарплата (дохід), і підлягає сплаті щомісячно (п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону № 2464).

У вигляді формули розрахунок виглядає так:

$$\text{Мінімальний страховий внесок} = \text{МЗП} \times \text{Ставка ЄСВ.}$$

Наведемо в таблиці дані за кожен рік, що цікавить нас, які можуть вам знадобитися для заповнення звіту.

Звітний період	Розмір МЗП, грн	Ставка ЄСВ, %	Розмір мінімального страхового внеску, грн
1	2	3	4
2017 рік	3 200,00	22	704,00
2018 рік	3 723,00		819,06
2019 рік	4 173,00		918,06
2020 рік	4 723,00		1 039,06

До речі, Порядок № 435 не містить відповіді на деякі запитання про заповнення звіту для списання боргів з ЄСВ згідно з п. 9¹⁵ розд. VIII Закону № 2464. Тому ми наводимо алгоритм заповнення звіту виходячи з норм Закону № 2464 та Порядку № 435. Але пам'ятатимемо про те, що п. 9¹⁵ розд. VIII Закону № 2464 – це спеціальна норма, що регулює процедуру списання боргу.

Заповнення звітів за 2017–2019 роки

Звіт складається з титульного листа і двох таблиць.

Титульний лист заповнюється таким чином:

- у полі 1 – зазначається рік, за який подається звіт;
- у полі 4 – ставиться код основного виду економічної діяльності підприємця згідно із КВЕД і реєстраційними документами;
- у полі 6 – робиться позначка «X» напроти відповідного типу підприємця (загальна система) і зазначається період перебування на цій системі оподаткування. Наприклад, у звіті за 2017 рік зазначаємо: з 01.01.17 р. по 31.12.17 р.;
- у полі 7 – проставляється позначка «X» напроти типу форми звіту «початкова».

У таблиці 1 підприємці наводять таку інформацію:

- у графі 2 – код категорії застрахованої особи «5». Дані для заповнення беруть з таблиці, наведеної в додатку 2 до Порядку № 435;
- графі 3 – ставляться прочерки або нулі, оскільки доходу не було (див. приклад 5 у листі ДФС від 24.01.19 р. № 2265/7/99-99-13-02-01-17);
- графі 4 – сума доходу, на яку нараховується ЄСВ, тобто розмір МЗП за відповідний місяць року (див. таблицю вище);
- графі 5 – розмір ЄСВ (22 %), встановлений законодавством для обов'язкової сплати (ч. 5 ст. 8 Закону № 2464);
- графі 6 – сума ЄСВ, що підлягає сплаті. Ця сума обчислюється як добуток показників граф 4 та 5. **Увага!** У самій формі помилково зазначено, що для розрахунку ЄСВ слід брати добуток граф 3 та 4. Проте при заповненні Звіту у програмах (наприклад, М.Е.Дос, електронний кабінет платника податків) розрахунок показника графі 6 проводиться правильно.

Таблиця 2 заповнюється за наявності спецстажу (тобто далеко не всіма підприємцями).

Заповнення звіту за 2020 рік

Ви повинні розуміти, що однією з умов прощення боргу з ЄСВ є припинення підприємницької діяльності. Іншими словами, якщо починаючи з 2017 року ви не отримували доходу від підприємницької діяльності, але мали статус підприємця, ви можете розраховувати на списання боргу з ЄСВ. Але тільки в тому випадку, якщо до моменту списання боргу ви позбудетеся підприємницького статусу. Для цього ви повинні зареєструвати в установленому порядку факт припинення підприємницької діяльності.

У цьому випадку **останнім звітним періодом як платника ЄСВ буде період з дня закінчення попереднього звітного періоду до дати держреєстрації припинення підприємницької діяльності** фізособи (абзац п'ятий ч. 8 ст. 9 Закону № 2464).

А це означає, що звіт 2020 року матиме **статус ліквідаційного**, якщо припинення підприємницької діяльності відбулося в 2020 році. А якщо підприємець припинив свою діяльність, наприклад, у 2019 році? Тоді ліквідаційна форма звіту буде за 2019 рік. І якщо ви вже подали останній звіт за 2019 рік, то повторно подавати ліквідаційний звіт не потрібно.

У який строк треба подати останній звіт?

Стандартний строк подання останнього звіту – протягом 30 календарних днів (далі – к. д.) з дня держреєстрації припинення підприємницької діяльності (п. 8 розд. III Порядку № 435). Але тут ситуація особлива. Адже заяву про списання боргів розглядають за умови подання звіту і на всю процедуру списання боргів відводиться 90 к. д. з моменту набуття чинності Закону № 592. Тому **рекомендуємо подати ліквідаційний звіт відразу після дати припинення держреєстрації**.

Титульний лист ліквідаційного звіту за 2020 рік заповнюється таким чином:

- у полі 1 – зазначаємо «2020» (тобто поточний рік, на який припадає останній звітний період);
- поле 4 – наводиться код основного виду економічної діяльності підприємця згідно з КВЕД і реєстраційними документами;
- поле 5 – зазначаємо дату держреєстрації припинення підприємницької діяльності;
- поле 6 – ставимо позначку «X» напроти відповідного типу підприємця (загальна система)

і зазначаємо період перебування на цій системі оподаткування: з 01.01.20 р. до дати припинення держреєстрації;

- поле 7 – ставимо позначку «X» напроти типу форми звіту «ліквідаційна».

Таблиця 1 має бути заповнена таким чином:

- графа 2 – код категорії застрахованої особи «5»;
 - графа 3 – прочерки або нулі;
 - графа 4 – сума доходу, на яку нараховується ЄСВ;
 - графа 5 – розмір ЄСВ (22 %), установлений законодавством для обов'язкової сплати;
 - графа 6 – сума ЄСВ, що підлягає сплаті.
- Увага!** З огляду на карантинні пільги показники за березень – травень не заповнюються.

Важливий нюанс! При заповненні графи 4 візьміть до уваги, що з 1 березня по 31 травня підприємці були звільнені від сплати ЄСВ за себе. При цьому на них не поширювалася вимога про нарахування ЄСВ не нижче від мінімального внеску. Тому ми вважаємо, що за ці місяці у графі 4 повинні стояти прочерки або нулі. Проте податківці ще не визначилися з порядком заповнення графи 4 за ці місяці (у ЗІР, категорія 201.06, є питання, а відповідь поки що на розгляді).

Також хочемо попередити вас ще про один не врегульований момент. Борги з ЄСВ списують тільки за період з 1 січня 2017 року до 3 червня 2020 року. А якщо підприємець припиняє свою діяльність, наприклад, у липні цього року, то формально він повинен буде сплатити ЄСВ за червень – липень. Можливо, зважаючи на спеціальну норму п. 9¹⁵ розд. VIII Закону № 2464, підприємці будуть звільнені від нарахування і сплати ЄСВ за період з 3 червня 2020 року до дати припинення підприємницької діяльності. Радимо із цього питання отримати індивідуальну податкову консультацію.

ВИСНОВКИ

Для списання боргів з ЄСВ підприємці-загальносистемники повинні подати звіти за 2017–2019 роки (якщо раніше не подавали). За 2020 рік (або за рік, у якому підприємець припинив свою діяльність) треба подати ліквідаційний звіт.